

VANDAAAR

4E JAARGANG, NUMMER 4, WINTER 2010 | MAGAZINE OVER HET WERK VAN KERK IN ACTIE EN ICCO



➤ Aandacht voor drugsgebruikers

Kinderen in de Knel in Colombia

Bolivia: klimaatop van het volk



Maak van mij een regenboog
met al die mooie kleuren
waarin U, God, voor iedereen
uw licht breekt na de regen.

Maak van mij een regenboog,
symbool van betere tijden,
die na iedere storm op zee
uw licht kan laten schijnen. (...)

Is het waar, Heer, dat U de regenboog
als vrede-teken aan de hemel plaatst,
als teken van verzoening
tussen U en alle mensen?

Geef ons opnieuw zo'n duidelijk teken
dat de wereldbevolking wakker schudt.
Maak, dat de rijken van deze aarde
de waanzien inzien van oorlog

en de armoede van zo velen
als een schandaal
voor hen en voor hun kinderen.

Bisschop Helder Camara, Brazilië
Bron: 'Geef ons heden ons dagelijks brood',
Jan Brock - NMR

Dansgroep van Afrodes, Colombia
Foto: Florette Koning

Inhoud



Binnenland

Ik zie je!
Aandacht voor drugs-
gebruikers in Amster-
dam

04 Binnenland

06 Kinderen in de Knel

08 Zending

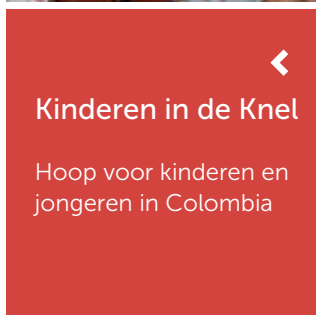
10 Klimaatop van het volk

12 Wederopbouw Pakistan

13 Column/Berichten

14 Interview

15 Standplaats



Klimaatop van het volk

Conferentie in Bolivia
over klimaatverandering
en rechten van Moeder
Aarde

Colofon

VANDAAR, 4E JAARGANG, 2010, NO. 4 Vandaar biedt informatie aan gevers over het werk van Kerk in Actie en ICCO en legt verantwoording af over de besteding van de gelden voor projecten. Het magazine verschijnt 4 x per jaar en wordt gratis toegezonden aan hen die het werk van Kerk in Actie financieel ondersteunen.

KERK IN ACTIE EXPRESS

Wilt u op de hoogte blijven van het werk dat we met uw steun kunnen doen? Geef u dan op voor de maandelijkse e-mail-nieuwsbrief Kerk in Actie Express via www.kerkinactie.nl/express.

UITGEVER

Vandaar is een uitgave van Kerk in Actie, die namens de Protestantse Kerk in Nederland en tien oecumenisch geïntereerde kerken en organisaties het missionaire en werelddiaconale werk uitvoert. Dit in samenwerking met ICCO, de interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking.

REDACTIE

Renate Barendregt, Paula van Cuilenburg (eindred.), Gonda de Haan, Henk van IJken, Dick Kleinhesselink, Mieke Labots, Henk Lubberts, Hanan Nhass, Henja Visser, Freek Visser (fotored.), Huub Wieringa

REDACTIEADRES

Postbus 456, 3500 AL Utrecht
E-mail: j.van.cuilenburg@kerkinactie.nl

BASISVORMGEVING

Reprovinci, Schoonhoven

OPMAAK EN DRUK

Interface Communicatie B.V., Ede
Koninklijke BDU, Barneveld

**Kerk
inActie**

ADMINISTRATIEADRES

Adreswijzigingen kunt u doorgeven aan: Donateurs-administratie Kerk in Actie, Postbus 456, 3500 AL Utrecht of tel.nr.: (030) 880 13 38, e-mail: adressen@kerkinactie.nl

BIJDRAGE KERK IN ACTIE

Wanneer u een vaste bijdrage geeft aan Kerk in Actie, dan wordt deze in de eerste week van de maand automatisch afgeschreven. Wij hanteren altijd het door u opgegeven vaste bedrag, rekeningnummer en frequentie. Wijzigingen ten aanzien van de machtiging kunt u doorgeven via tel. (030) 880 13 38.

ISSN 0167-2363



Ik zie je!

DRUGSPASTORAAT IN AMSTERDAM: AANDACHT VOOR DE VERSLAAFDE MEDEMENS

Het Drugspastoraat in Amsterdam wil bijdragen aan de menselijke waardigheid van de drugsgebruiker. Door gastvrijheid, aandacht, ontmoeting en bezinning.

In de veertigdagentijd in het komende jaar (9 maart t/m 23 april 2011) is het thema 'Ik zie je!' Zes projecten zullen centraal staan. Een daarvan is het Drugspastoraat in Amsterdam. In dit pastoraat wordt naar mensen omgekeken die anders in de vergetelheid zouden geraken.

In een gesprek met **Nelly Versteeg**, een van de twee pastores binnen de Stichting Drugspastoraat Amsterdam, wordt duidelijk hoe dit pastoraat drugsgebruikers als mens zien staan.

Wat wil het drugspastoraat vooral bewerkstelligen?

Versteeg: 'Mensen bevestigen in hun waardigheid. Gods liefde gaat immers naar iedereen uit. Drugsgebruikers hebben vaak in hun leven vele moeilijke dingen meegemaakt. Het is belangrijk daar aandacht voor te hebben. We proberen daarbij verbanden te leggen met het geloof of de levensvisie die iemand heeft. Waar nodig wijzen we de weg naar de reguliere hulpverlening. Het is voor ons geen voorwaarde dat mensen van hun verslaving afkomen. Ten diepste willen de meeste gebruikers daar wel van af, maar is dat toch moeilijk gebleken. Er kan schaamte zijn dat het niet gelukt is in de loop der jaren en het is een lange, harde weg. We staan mensen bij op de weg die ze gaan. We helpen ze om wat moeilijk en zwaar is onder ogen te zien. En we ondersteunen hen bij hun toekomstplannen door bemoedigende aandacht.'

Hoe ziet die aandacht eruit?

'Op verschillende manieren proberen we die te geven. Zo is er elke zondagmiddag een viering in de drugspost in Amsterdam-Zuidoost en in – wat wij noemen – De Crypte: de korpssaal van het Leger des Heils. Er komen zo'n twintig à dertig mensen. De bezoekers zijn meestal bekend met de kerk, maar ze zijn ervan vervreemd geraakt. Soms omdat ze zich schamen, ook voor God, voor wat ze in het verleden gedaan



MUZIEK MAKEN NA EEN VIERING ▲

hebben. Vaak ervaren ze weinig aansluiting bij diensten in wijkgemeenten of parochies.

De viering is vooral interactief. Zo wordt de paaskaars aangestoken door een van de bezoekers. Dit wordt vaak beleefd als: 'Mijn aanwezigheid doet ertoe. Ik hoor er ook bij.' Verder versturen we tijdens de dienst kaarten. De bezoekers kunnen hun naam zetten op een kaart die naar een (ex-)drugsverslaafde gaat, die ziek is of jarig. Hiermee wordt aangegeven: 'Je bent genoemd. Jouw lief en leed is gezien.' Ook zingen en bidden we en luisteren we naar een Bijbelverhaal. De betrokkenheid onderling wordt vergroot door het gesprek dat we dan met elkaar hebben over een vraag die uit dat Bijbelverhaal voortvloeit.'

'Door de week proberen we door middel van gespreksgroepen tijdens ons spreekuur en in sociale pensions mensen bij elkaar te brengen. Wie mee wil doen, doet mee. Het zijn geen vaste groepen. We snijden een thema aan dat aansluit bij wat er bij de mensen leeft. Vaak is de start een Bijbelverhaal. Bijvoorbeeld het verhaal in het evange-

lie van Lucas over het verloren schaap: één schaap heeft zich losgemaakt van de kudde en komt terug, omdat de herder het opzoekt. Een vraag voor het gesprek is dan bijvoorbeeld: 'Wat betekent het dat je weggeweest bent en dat je terugkomt?' Meestal herkennen mensen zich in het verhaal en is er een levendige uitwisseling van levenservaringen. Ieder zegt wat hij of zij kwijt wil.'

'We geven ook aandacht door bezoekwerk bij mensen thuis en bij bewoners van sociale pensions, een woonvorm bedoeld als overgang van het soms jarenlang leven op straat naar een meer zelfstandige huisvesting. Sommigen hebben blijvend begeleiding nodig vanwege langdurig drugsgebruik en psychische problematiek. We bezoeken mensen ongeacht hun overtuiging. Uitgangspunt is de vraag of ze contact wensen. We treffen een kleurige waaier van geloofsbelevingen en levensovertuigingen aan.'

Welke vragen hebben de verslaafden?

'Het gaat om levens- en geloofsvragen, zoals: 'Waar leef ik nou eigenlijk voor? Heb ik nog een toekomst?' Vaak spelen

er thema's als schuld en schaamte. Na een eventuele gevangenisstraf kan er sprake zijn van een morele schuld: onder ogen zien wat er aangericht is om aan de verslaving te kunnen voldoen. Een ander gespreksonderwerp is de relatie met de familie. Vaak is die relatie verbroken of verstoord. Soms helpen we concreet bij het opsporen van familieleden en het leggen van contact. Ook komt de vraag aan de orde: 'Waar hoor ik nu eigenlijk bij?'

In de gesprekken kan het gaan over ziekten. Een betrekkelijk grote groep is hiv-besmet of heeft aids. En er zijn mensen die al op betrekkelijk jonge leeftijd ouderdomskwalen hebben. Drugsverslaafden worden meestal niet ouder dan vijfenvijftig jaar. Dit door de langdurige roofofbouw op hun lichaam. Ze stellen vragen over wat er gebeurt als ze dood gaan. Bijbelverhalen kunnen van betekenis zijn, maar ook rituelen zoals het ontvangen van de zegen. Soms gaat het in het gesprek over de plek waar ze begraven willen worden. Een aantal jaren geleden heeft het Drugspastoraat Amsterdam enkele graven gekocht op de begraafplaats Sint Barbara. Er is daar een monument gekomen: de namen van de overleden en daar begraven drugsverslaafden zijn in het zwarte steen gegraveerd. Ook zo wordt aangegeven dat ze gezien en gekend zijn.'

Wat drijft jou om dit werk te doen?

'Ik voel compassie voor mensen die je gemakkelijk over het hoofd kunt zien,



KOFFIEDRINKEN VOOR DE VIERING BEGINT 

mensen die maatschappelijk gezien overbodig lijken. Ik heb genoeg aan een goed moment. Ik hoef geen grote resultaten te zien, en dat is belangrijk binnen dit werk. Maar misschien maak ik het ook wel te klein. Wat mensen helpt is de rust die er voor hen is. Ze willen graag inzicht in hoe hun leven gelopen is. Soms zeggen ze: 'Dit is het waar het bij mij om gaat. Dit helpt mij te ervaren dat God er ook voor mij is.' Als mensen zoiets zeggen, voel ik me dankbaar.

Ik doe dit werk vanuit mijn gelovige inspiratie: God is daar waar mensen elkaar de ruimte geven en waar ze samen zoeken wat er te geloven,

te hopen en lief te hebben valt. Samen met mijn collega Gerson Gilhuis en ruim veertig vrijwilligers wil ik daar vorm aangeven. Er zijn veel vrijwilligers die het werk al jaren doen. Onder hen zijn ex-verslaafden. Wat ze gemeenschappelijk hebben is compassie voor mensen in de knel.'


Wat vind je moeilijk?

'Vooral het omgaan met de tragiek: de destructiviteit van de verslaving, de pijn die het doet. Er is meestal veel gebeurd in de jonge levensjaren van de drugsverslaafden. Ik wil erbij blijven, bij de pijn. Niet alles is op te lossen of te behandelen. Gelukkig wordt er ook veel gelachen. Er zijn hoopvolle momenten. Dat iemand het bijvoorbeeld volhoudt, ondanks alles. Dat ik daar getuige van mag zijn, doet me veel.'

Paula van Cuilenburg is eindredacteur van Vandaar.



 IN GESPREK, RECHTS: NELLY VERSTEEG

 Het Drugspastoraat Amsterdam is een zelfstandige organisatie die werkt onder auspiciën van de Amsterdamse Raad van Kerken. Het houdt zich bezig met de geestelijke verzorging van drugsgebruikers in Amsterdam. Binnen de stichting zijn twee pastores in dienst. Zij worden bijgestaan door ruim veertig vrijwilligers. U kunt dit werk steunen door een bijdrage over te maken op rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. projectnummer D 060109.

Op de vlucht

BURGEROORLOG IN COLOMBIA

Leidi was tien jaar toen ze met haar familie haar dorp ontvluchtte. Ze behoort tot de tien procent van de Colombianen die op de vlucht zijn voor geweld in eigen land.

Eenderde van de vluchtelingen bestaat uit Afro-Colombianen met Afrikaanse voorouders. Wat doet zo'n burgeroorlog met mensen? Wat betekent het voor de kinderen en jongeren die daar opgroeien? Wat doet de lokale organisatie Afrodes om de situatie van Leidi en zo vele andere vluchtelingen te verbeteren?

Enkele Colombianen vertellen over de situatie in Colombia en het hoopvolle werk van Afrodes.

VLUCHTEN

Leidi kwam als tienjarig meisje van een klein dorp in een grote sloppenwijk bij Bogotá terecht. Ze vertelt: 'Het was ochtend en ik was dichtbij huis de borden aan het wassen in de rivier. We zagen vliegtuigen komen, maar we hadden nog niets in de gaten. Toen kwamen ze terug en kwamen er bombardementen. Ik rende naar huis naar mijn moeder. We durfden die nacht niet te slapen, omdat de bombardementen niet stopten. Ik dacht dat ze ons dood zouden maken.'

Jainer ontvluchtte zijn dorp nadat zijn hand was afgehakt door paramilitairen, omdat hij weigerde met hen mee te vechten. Hij was zestien jaar toen het gebeurde. Jainer: 'Op een avond werd ik van straat geplukt. Ze sloegen op me in met kapmessen. Toen ik wakker werd in het ziekenhuis, zag ik dat mijn rechterhand was afgehakt.'

STRIJD OM DE GROND

Veel Colombianen zijn op de vlucht voor het conflict tussen de linkse guerrilla (onder andere de FARC), de rechtse paramilitairen en het leger. Leidi's vader is Eusebio. Hij is een van de oprichters van Afrodes. Hij vertelt: 'Onze problemen begonnen toen in 1996 een wet werd aangenomen die de landrechten van Afro-Colombianen erkende. Voor die tijd werd onze grond als onbezet land gezien. Ik denk dat de regering onze grond zelf wil gebruiken voor plantages en veeteelt. De overheid zegt dat ze onze dorpen bombardeerde om de guerrilla te bestrijden, maar die guerrilla is er nog en de bevolking is

➤ Florette Koning bezoekt zomer dit jaar Afrodes in Colombia, een lokale door Kerk in Actie gesteunde organisatie. Afrodes vangt kinderen en jongeren op die vaak al veel geweld hebben meegeemaakt. Afrodes biedt hen culturele en educatieve activiteiten en maakt hen weerbaar tegen geweld. Mede dankzij Afrodes werken jongeren aan een toekomst met perspectief. Afrodes biedt zo hoop voor Kinderen in de Knel. Zie ook: www.kerkinactie.nl/dagboekcolombia en www.kerkinactie.nl/kinderenindeknel (daar is ook een filmpje te zien over Afrodes).

weggevlucht. De guerrilla beweert tegen de onderdrukking van de bevolking te vechten. Zo begon die ooit, maar nu gaat het om geld en macht. Zolang de regering haar bevolking onderdrukt, heeft de guerrilla recht op bestaan. Wij zitten gevangen tussen deze drie groepen: de guerrilla, de paramilitairen en de overheid.'

GEBROKEN GEZINNEN

Veel gezinnen vallen uit elkaar door het geweld. Vrouwen vluchten weg met hun kinderen, mannen gaan vechten of laten hun gezin achter in het armoedige bestaan in de sloppenwijken. Kinderen groeien op onder moeilijke omstandigheden in de gebroken gezinnen. Ze krijgen te maken met vandalisme, prostitutie, drugs en gewapende groepen. Ze hebben weinig mogelijkheden om zich te ontwikkelen. Er is veel werkloosheid en er zijn mede daardoor financiële problemen. Afro-Colombiaanse kinderen krijgen bovendien te maken met discriminatie.

SLOPPENWIJKEN

De sloppenwijken zijn tegen de hellingen van Bogotá aangebouwd. Daar wonen 1,3 miljoen mensen. Hutjemutje op elkaar in huizen van steen en golfplaten met plastic watertanks op het dak. Het gebouwtje van de vluchtelingenorganisatie UNHCR



▲ SLOPPENWIJKEN VAN BOGOTÁ



▲ CONDITIETRAINING VOOR JONGEREN

torent er bovenuit. Er wonen vooral vluchtelingen. Er zijn nauwelijks bomen. De ongeasfalteerde wegen veranderen na een regenbui zo in een modderpoel. De sloppenwijken vormen een stad op zich met winkels en gammele bussen die over de kuilen schommelen. Aan de ene kant proef je de armoede, aan de andere kant zie je het dagelijks leven van giebelende meiden, mensen met mobieltjes, en een kind dat geniet van een zak chips.

ONDERWIJS EN WERK

Eusebio: 'Toen we hier in 1997 kwamen was er veel geweld. Het gebeurde geregeld dat we 's morgens door gevechten jongeren dood aantreffen, ook Afro-Colombianen. Wij organiseren nu allerlei culturele activiteiten: voetbal, dans, muziek. Dat brengt verschillende bendeleden bij elkaar en voorkomt geweld. Het is daardoor veiliger geworden.

Onze kinderen gaan hier vier uur per dag naar school: 's morgens van zeven tot elf uur of 's middags van één tot vijf uur. Wij bieden hen activiteiten op het moment dat ze niet op school zijn. Het is wel een voorwaarde dat ze naar

school gaan. Zo stimuleren we hen om te studeren. Via de activiteiten leggen we contact met hun familie. Er zijn ongeveer vijfhonderd Afro-Colombiaanse families in deze wijk. Onze activiteiten werken goed om de verschillende culturele groepen met elkaar te integreren en zo discriminatie van de jongeren tegen te gaan.'

'Wij helpen jongeren om werk te vinden. Maar daarvoor moet je goede politieke connecties hebben en die hebben wij niet. Sommige van onze jongeren kunnen we aan een baan helpen. Maar de armoede is hier hoger dan gemiddeld in Colombia. Onze dansgroepen ontvangen soms geld voor hun optredens in het theater, op festivals of voor organisaties. Een van onze jongeren speelt voetbal, op professioneel niveau in Argentinië en op nationaal niveau in Colombia. Een van onze meisjes zit in een nationaal jeugdvoetbalteam. Dat is de droom van veel van onze jongeren.

We vinden het verder belangrijk dat ze hun geschiedenis kennen. De jongeren zijn trots op hun Afrikaanse wortels en dat maakt hen zelfverzekerd en

weerbaar. Er ontstaan vriendschappen tussen kinderen van verschillende etnische achtergronden. Afrodes werkt voor de hele buurt. Alleen al het uitbundige geluid van de trommels en de klarinet brengt vrolijkheid in de kale wijk.'

TOEKOMST

Leidi en Jainer vonden dankzij Afrodes geborgenheid en een toekomstperspectief. Met hulp van Afrodes kon Jainer zijn middelbare school afmaken. Inmiddels heeft hij zijn eigen winkeltje en kan hij in zijn levensonderhoud voorzien. Leidi doet mee met de dansgroep van Afrodes en zit in de jeugdgroep. Ze volgt een studie administratie en toerisme.

Luz Marina, werkzaam bij Afrodes, vertelt: 'We helpen zo'n driehonderd jongeren in Bogotá, maar we doen meer dan workshops geven. We brengen de families van de jongeren bij elkaar. We helpen hen formulieren in te vullen en we leren hen zichzelf te helpen. Als we met onze armen over elkaar blijven zitten en niets doen, zal het alleen maar moeilijker worden. Zonder Afrodes zou de problematiek van de Afro-Colombianen niet op de agenda van de overheid staan. We doen voorstellen hoe ze hun situatie kunnen verbeteren. Wij zijn lastig voor de overheid, als een steen in haar schoen. Omdat de overheid onvoldoende naar ons luistert, hebben we internationale druk nodig. De Colombiaanse overheid is gevoelig voor haar imago en voor geld. Colombia wil vrijhandelsverdragen aangaan met Europa. We zouden er veel baat bij hebben als jullie via de Nederlandse regering daar tegenin gaan. Dit zolang onze mensenrechten geschonden worden. Hulp moet niet alleen economisch zijn. Politieke steun is ook belangrijk. We willen jullie bedanken voor alle steun die jullie Afrodes al bieden!'



▲ EUSEBIO EN LUZ MARINA VAN ORGANISATIE AFRODES

Florette Koning is communicatiemedewerker bij Kerk in Actie.

➤ U kunt het werk van Afrodes steunen door bij te dragen aan de kerstcollecte in uw kerk of door rechtstreeks geld over te maken naar rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. kerstcollecte Kinderen in de Knel.

Ik kon mijn ogen niet droog houden!

INSPIRATIEREIS INDONESIAË

Geert Fransen bezocht in de zomer verschillende zendingsprojecten in Indonesië. Hij vertelt hoe hij de gelegenheid kreeg de reis naar Indonesië te maken en wat hem daar zo geïnspireerd heeft.

Op zoek naar een opening voor de kerkenraadsvergadering ga ik naar de website van Kerk in Actie. Daar stuit ik op de oproep om te vertellen waar ik als individu voor sta. De vraag en de eventuele mogelijkheid om het werk van Kerk in Actie met eigen ogen te zien intrigeert en inspireert me. Mijn motivatie staat vervolgens binnen 'no-time' op papier.

WAAR IK VOOR STA

Gerechtigheid is iets wat voor iedereen in deze wereld vanzelfsprekend zou moeten zijn. Toch is dat nog niet voor iedereen het geval. Maar zien we dat wel? Wij westerse mensen weten vaak niet wat er werkelijk achter het leed van velen in ontwikkelingslanden schuilgaat. Ik ben werkzaam als docent in het basisonderwijs en bespreek regelmatig de ellende van wereldge-noten, maar alles is vanaf een afstand. Ook de zendingsprojecten waaraan we

deelnemen zijn vaak 'een ver van ons bed show'. Door daadwerkelijk te ervaren hoe de levensomstandigheden in een ontwikkelingsland zijn, hoop ik overtuigender over te brengen hoe en waarvan de mensen daar leven. En hoe zij geloven in verbetering. Daarbij wil ik kinderen in de basisschoolleeftijd enthousiast maken voor het ontwikkelingswerk.

UITGELEZEN KANS

Deze zomer bood Kerk in Actie mij de kans te ervaren hoe het leven is in Indonesië. Ik kon samen met mijn vrouw Gerry tijdens een inspiratiereis verschillende zendingsprojecten bezoeken. Dit aanbod was fantastisch en precies wat ik voor ogen had om zo een betere bijdrage aan ontwikkelingswerk te kunnen leveren en de kinderen op school nog meer te enthousiasmeren. Twee lokale medewerkers van Kerk in Actie leidden ons rond op Java. De reis was inspannend en indrukwekkend. Ik had van te voren niet kunnen bedenken welke tegenstellingen, uitdagingen en inspirerende mensen ik tegen zou komen. Een ding is zeker: ik heb mijn ogen niet droog kunnen houden!

ANAK WAYANG

Het kinderproject Anak Wayang heeft me tijdens de reis het meest geraakt. Anak Wayang organiseert activiteiten voor kinderen in de kampongs van Yogyakarta. De kinderen komen uit wijken waar letterlijk en figuurlijk weinig ruimte voor hen is. De huizen zijn te klein en speelplaatsen zijn er niet. Veel ouders hebben weinig aandacht voor hun kinderen, omdat ze zich zorgen maken over het onderhouden van hun gezin. Ze hebben geen inkomen. Kunnen de kinderen naar school, nu er geen geld is? De zorgen en frustraties leiden in veel gevallen tot

> Zending anno 21^e eeuw is anders dan vroeger. Om dat te ervaren organiseert de afdeling Zending van Kerk in Actie verschillende inspiratiereizen. Van 21 juli tot en met 7 augustus van dit jaar ging de reis naar Indonesië. Geert Fransen, winnaar van de veertig-dagentijd-actie 'Waar staat u voor op?', kon samen met zijn vrouw Gerry deze reis meemaken. Renate Barendregt tekende de ervaringen van Geert Fransen op. Zie ook het reisverslag op www.kerkinactie.nl/dagboekindonesie.

huiselijk geweld, waardoor de kleinsten het gevoel van eigenwaarde totaal verliezen.

Anak Wayang helpt deze kinderen zich te uiten door dans, toneelspel en schilderactiviteiten. Ze krijgen de kans weer eventjes kind te zijn. Ema, een jonge moeder van achttwintig jaar, werkt al vijf jaar voor Anak Wayang. Ze is een bevlogen vrouw, zeer betrokken bij de kinderen uit 'haar wijk'. Als we tijdens een wandeling even gaan zitten bij een georganiseerde voetbalwedstrijd voor de ouders uit de kampong, hangen veel kinderen om haar heen. Het is een fantastisch moment, waarbij ik besef dat dit programma echt een nieuw toekomstperspectief biedt aan de kinderen. Geweldig!

RATIH

De bevlogenheid en gedrevenheid die ik bij Ema zag, ervoer ik ook bij de jonge dominee Ratih. De protestantse gemeente waar zij samen met andere dominees voorgaat, is vooruitstrevend en stapt over geloofsgrenzen heen. Vanuit haar gastvrijheid ziet deze gemeente om naar moslims uit de omgeving die het niet zo breed hebben. Zo kunnen zij tijdens iedere dag van de ramadan, na zonsondergang, bij de kerk terecht voor een



▲ GEERT FRANSEN IN GESPREK MET EEN VRIJWILLIGSTER VAN PERCIK

warme maaltijd. Dat dit gebaar vanuit de moslimgemeenschap gewaardeerd wordt, blijkt uit wat Ratih ons vertelt: 'Dagelijks eten er minstens vijfhonderd mensen mee. We delen deze maaltijden niet uit om ziertjes te winnen voor het christendom, maar om elkaar te ontmoeten in een samenleving waarbij christenen en moslims soms moeilijk kunnen samenleven. De regering heeft al meerdere malen geprobeerd dit project stop te zetten, maar we gaan door! Het gaat ons om wederzijds begrip en respect.'

PERCIK

Als docent vind ik dat je niet vroeg genoeg kunt beginnen met het creëren van begrip en respect voor elkaars geloof. Daarom was ik enorm geïnspireerd door het kinderprogramma van Percik, een organisatie die zich inzet voor de interreligieuze dialoog. Het programma 'wij zijn gelijk, wij verschillen' wordt uitgevoerd door een groep enthousiaste vrijwilligers. Ze organiseren voor kinderen met verschillende geloofsachtergronden allerlei activiteiten om elkaar en elkaars geloof beter te leren kennen. Ik vind het fantastisch dat deze vrijwilligers via kinderen de brug proberen te slaan tussen verschillende religies. Het heeft mij geïnspireerd om in ons onderwijs te kijken welke stappen we kunnen ondernemen om de verschillen en vooral ook de overeenkomsten tussen de geloven met de kinderen te bespreken en te ervaren.

WAT ZENDING VOOR MIJ BETEKENT

Indonesië is het grootste moslimland ter wereld en kent daarnaast christenen, hindoes en boeddhisten. Met elkaar in harmonie leven lukt in veel gevallen, al zijn er helaas nog regelmatig botsingen tussen de fundamentalistische moslims en de christenminderheid. Toch heb ik juist tijdens onze reis ervaren dat er vanuit het christendom veel gebeurt voor andere geloven, simpelweg omdat mensen met elkaar willen samenleven. Het woord zending



MOOI MOMENT: KINDEREN MET VERSCHILLENDE GELOVEN



KINDEREN VOOR WIE ANAK WAYANG RUIJTE SCHEPT

heeft tijdens de reis voor mij een heel andere betekenis gekregen. Het is elkaar ontmoeten en met respect van gedachten wisselen over elkaars geloof. Het is zorgen voor elkaar, of je nu moslim bent of christen: je mag er zijn! Alle partnerorganisaties en projecten van Kerk in Actie en hun medewerkers werken vanuit de christelijke levensvisie aan saamhorigheid en wederzijds begrip. Ze hebben respect voor de overtuiging van anderen terwijl ze tegelijkertijd eerbied houden voor het eigen geloof. Dat is het zendingswerk van Kerk in Actie anno 2010. Het is werk waarover ik graag vertel in mijn klas. En ik ben ervan overtuigd dat het onze blijvende financiële steun verdient. Daarmee maken we het prachtige initiatief van dominee Ratih mogelijk, kan Percik kinderen bijeenbrengen om elkaar te leren kennen en kunnen we mensen wereldwijd blijvend inspireren met ons geloof.

Zoveel religies binnen één land: ik was mij er niet van bewust. Zo'n enorme

gastvrijheid en vriendelijkheid vanuit de Javaanse bevolking. Het overweldigde me. Het zien van de openheid en de kwetsbaarheid van de mensen ontroerde me. Deze reis heeft me daadwerkelijk geïnspireerd en aan het denken gezet over wat er via het zendingswerk kan gebeuren. Fantastisch!

Renate Barendregt is projectmedewerkster Fondsenwerving en is verantwoordelijk voor relatiebeheer met kerkelijke gemeenten.

➤ Het zendingswerk van Kerk in Actie verdient onze steun. U kunt een bijdrage overmaken op rekening 456 van Kerk in Actie o.v.v. zending.

Via de media heeft u ongetwijfeld gehoord dat Indonesië getroffen is door verschillende rampen. Zie www.kerkinactie.nl/noodhulp.



Rechten van Moeder Aarde

KLIMAATOP VAN 'GEWONE MENSEN' IN BOLIVIA

VERGADERING GUARANIGEMEENSCHAP ▲

Van 20 tot 22 april 2010 kwamen in Cochabamba, Bolivia ruim vijftienduizend mensen samen om met elkaar van gedachten te wisselen over het klimaat en de gevolgen van de klimaatverandering.

Na de teleurstellende resultaten van de klimaatconferentie in Kopenhagen vorig jaar riep de president van Bolivia, Evo Morales, op tot een 'Conferentie van de Volkeren over Klimaatverandering en de Rechten van Moeder Aarde'. Dit ook als opmaat voor de klimaatconferentie deze maand in Cancún, Mexico.

DE STEM VAN HET VOLK

Hoe politieke wereldleiders de problemen rond klimaatverandering ook zullen aanpakken, een positieve ontwikkeling is in ieder geval dat de bewoners van de oerwouden en bossen hun stem steeds sterker laten horen. Om het milieu en het klimaat bezorgde mensen praten over de voortgaande houtkap van de bossen in de wereld en de steeds dreigender toename van de CO₂ uitstoot. Steeds meer inheemse bewoners van die bossen treden voor het internationale voetlicht. Dit kwam tot uiting tijdens de 'Conferentie van de Volkeren over Klimaatverandering en de Rechten van Moeder Aarde' in april 2010 te Cochabamba, een van de drie grootste steden in Bolivia.

Vertegenwoordigers van honderd en tweeënveertig landen en van veel inheemse organisaties spraken hun zorg uit over de invloed van klimaatverandering op hun bestaan. Door grootschalige houtkap moeten jagers- en verzamelaarsvolken, die afhankelijk zijn van hun jachtgebied, hun heil in de stad zoeken. Landbouwfamilies worden weggedrukt door oprukkende grootschalige landbouwbedrijven die bijvoorbeeld maïs of soja verbouwen, of door olie- en gasbedrijven die grond, water en delen van de omliggende natuur vervuilen.

EERBIED VOOR DE AARDE

De conferentie vroeg aandacht voor de economische- en milieuproblemen, maar bepleitte ook eerbied voor Moeder Aarde. Voor de bosbewoners hebben de grond, de natuur, het water van de beken en de rivieren, de begroeide bergen en rotsen een belangrijke symbolische, culturele en religieuze betekenis. Moeder Aarde is voor hen bron van leven. In hun leefwijze gaan de inheemse volken uit van principes als harmonie en gemeen-

schapswelzijn. Het is belangrijk dat er een evenwicht is tussen al wat leeft en dat de fundamentele behoeften van allen vervuld kunnen worden in harmonie met Moeder Aarde. Het gaat om complementariteit, solidariteit en gelijkwaardigheid.

SITUATIE IN ZUIDOOST-BOLIVIA

Guido Cortez, de directeur van CERDET, een organisatie in Bolivia die inheemse volken steunt in hun rechten (zie tekst in het kader) vertelt over de situatie in het zuidoosten van Bolivia: 'Twintig jaar geleden begon CERDET met zijn werk. We ondersteunden vooral (oudere) inheemse leiders in de gemeenschappen om na te denken over hun situatie en hun rechten. Nu begeleiden we merendeels jonge leiders en hun inheemse organisaties om met bedrijven en overheidsinstaties het gesprek aan te gaan over de naleving van hun rechten, die vaak in wetten vastgelegd zijn. We hebben daarbij te maken met de gevolgen van de klimaatverandering. Ook in Bolivia is het klimaat de afgelopen jaren sterk veranderd. De sneeuw op de hoogste

Andesbergtoppen smelt langzaam weg. De temperatuur van de Pilcomayorivier stijgt. Er zijn meer droogteperiodes en de oogsten mislukken vaker. De olie- en gasbedrijven leggen al enkele decennia grote delen van het zuidoosten van Bolivia met wegen open en leggen olie- en gasputten en pijpleidingen aan. Sojaproductiebedrijven veroorzaken het kappen van bossen. Grote veeteeltbedrijven eveneens. De naastliggende inheemse akkers worden geconfronteerd met koeien en geiten die hun akkertjes kaal vreten. Geld voor een omheining is er niet.'

'Vlak voor de conferentie stelde de raad van kapiteins van de Guaranies en de Tapietes, inheemse volken uit de Chacoregio, een verklaring op, gericht aan de Boliviaanse regering. Deels wonen deze inheemsen in het nationaal park Aguarañue. Dat park wordt bedreigd door nieuwe exploratieplannen van een oliebedrijf. De regering lijkt toestemming te geven, zonder veel raadpleging vooraf, wat wel een internationaal vastgelegd recht is. Zeven oude lekkende olieputten uit de zeventiger jaren, die akkers en drinkwater vervuilen, worden niet aangepakt. De regering van Evo Morales, die zich erg inzet voor de rechten van de inheemsen, staat voor een dilemma: toenemende gas- en oliewinning geeft de regering meer fondsen voor noodzakelijke sociale programma's van bijvoorbeeld onderwijs en gezond-

heidszorg voor de merendeels inheemse bevolking. Maar voldoen aan de internationale vraag naar olie en gas leidt ook tot verdergaande verwonding van Moeder Aarde en doet de economische, ecologische en culturele bestaansmogelijkheden van de inheemsen afnemen.'

BEMOEDIGEND

In een in september 2010 geschreven brief aan de classis Heerenveen, die een Interactiefrelatie met CERDET onderhoudt, schrijft Guido Cortez onder meer: 'Het is bemoedigend voor ons om te weten dat er mensen zijn die zich zorgen maken over de sociale en economische problemen waar wij in een land als Bolivia mee te maken hebben. Ik ben ervan overtuigd dat onderontwikkeling een complexe economische en organisatorische uitdaging is. En als wij op plaatselijk vlak niet in staat zijn banden van vertrouwen te creëren, of als we niet leven volgens ethische principes, zullen we als samenleving nooit vooruitkomen. Sommige mensen in Bolivia spannen zich in voor morele veranderingen in publieke en particuliere instituties en we zijn trots op deze inspanningen na de vele jaren van openbare corruptie. Toch begrijp ik niet waarom er in deze tijd nog steeds oorlogen gevoerd worden door de meest geïndustrialiseerde landen.'

'CERDET werkt in drieënveertig gemeenschappen en we trainen er het



HUUB WIERINGA IN GESPREK MET GUIDO CORTEZ

kader van drie inheemse organisaties zodat die in staat zijn hun eigen zaken aan te pakken. Onze juridische adviseurs geven advies bij rechtszaken voor het terugkrijgen van land dat in het begin van de vorige eeuw mensen is afgenomen. Het werk met de productieprojecten is bemoedigend, want na vele jaren kan iedereen zien dat er zeven gemeenschappen zijn die hun vee verzorgen en dat er altijd voldoende water en gras is voor het vee. In vier Guarani gemeenschappen hebben vrouwen geleerd groentetuinen aan te leggen en groenten klaar te maken. De moeders kunnen nu hun kinderen voedzaam eten geven met verse groenten. Dit lijkt misschien simpel, maar in deze warme streken waren de mensen nooit in staat groenten te verbouwen of klaar te maken.'

Huub Wieringa is regiocoördinator Latijns-Amerika, ICCO & Kerk in Actie.



HOUTKAP TEN BEHOEVE VAN PIJPLEIDINGEN

De organisatie CERDET (centrum voor regionale studie en ontwikkeling in Tarija, Bolivia) ondersteunt inheemse volken als de Guaranies, Weenhayek en Tapietes in de Chacoregio van Bolivia bij het verkrijgen van hun rechten op land en leefgebied, en bij het verbeteren van hun bestaan. De kerken van de classis Heerenveen, de protestantse gemeente Assen en de hervormde gemeente Aduard hebben een Interactiefrelatie met CERDET. Guido Cortez, directeur van CERDET, heeft in september 2009 Heerenveen en Akkrum bezocht. Meer informatie over CERDET: www.kerkinactie.nl/Interactief. Kerk in Actie steunt CERDET. Ook u kunt dit doen door een bijdrage over te maken op rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. projectnr. W 009188.

Leven na de ramp

WEDEROPBOUW IN PAKISTAN

Hoe bouwen Pakistani hun bestaan weer op nadat zij alles door de overstroming zijn kwijtgeraakt?

In juli 2010 werd Pakistan getroffen door extreme moessonregens met als gevolg overstromingen en aardverschuivingen. De ramp begon in het noordwesten van het land. Algauw steeg het waterpeil van de rivier de Indus zo veel dat zij bijna overal ver buiten haar oevers trad in de provincies Punjab, Sindh en Balochistan. Zeker twintig miljoen mensen werden door de ramp getroffen. Enkelen daarvan, Said Qamar, Pareena Bibi en Khaista Khan, vertellen over hun zorgen, angst, wanhoop en verdriet. Maar ook over hoop.

HOE VERDER?

Said Qamar (48 jaar) en zijn vrouw Pareena Bibi (35 jaar) vertellen over de periode vlak na de ramp. Said Qamar: 'De overvloedige regen kwam bijna geheel onverwachts. Er was nog net genoeg tijd om met mijn familie te evacueren naar een hoger gelegen gebied. Toen we terugkwamen was de schok groot: onze familieplantage, die altijd zo veel bananen, meloenen, abrikozen en aardappelen opleverde, was volkomen verwoest. Overdekt met rotsen en keien. Slechts een klein aantal bomen stond nog overeind. We staan voor de keuze te verhuizen naar de stad om daar een bestaan op te bouwen, of een nieuwe start te maken

met het verbouwen van vruchten, maar dan op een veiliger plek, verder van de rivier vandaan. Voortdurend hebben we angst als het regent: 'Zal er weer zoiets vreselijks gebeuren?'

Pareena Bibi: 'We hadden een goed inkomen met de verkoop van de vruchten. Nu is er zo veel verwoest. Ik ben te verdrietig om erover te praten. De overstroming nam ook ons huis, onze bedden en kleren mee. We hebben geen vast inkomen meer en dat is onze voornaamste zorg. Onze zoon Asad Ullah (19 jaar) werkte eerst op de plantage, maar probeert nu elders geld te verdienen met elk werk dat voorhanden is. Toch proberen we optimistisch te blijven.'

HOOP?

Khaista Khan (53 jaar): 'Ik weet niet meer wat hoop betekent. Ik bezat zo'n honderd fruitbomen. En samen met mijn broer had ik bouwland voor tarwe, maïs en groente. Maar de vloed nam de bomen mee alsof het luciferstokjes waren. Sommige burenen verloren hun gehele huis. Wij hadden nog geluk: slechts één kamer van ons huis werd verwoest. Om ons tegen de kou te beschermen begonnen mijn zoon en ik al snel met het herstel van het huis. Maar er moet nog veel meer gebeuren.



SAID QAMAR WIJST NAAR ZIJN VERWOESTE PLANTAGE ▲

We weten niet waar te beginnen. Er moet nieuw bouwland komen en muren om het land te beschermen. En er moeten in korte tijd opnieuw fruitbomen geplant worden. Vorig jaar zag onze situatie er nog rooskleurig uit, maar komt die tijd ooit terug?'

HULP

De hulpverlening in de getroffen gebieden bestond allereerst uit voedselhulp, de zorg voor tijdelijke onderkomens, hygiëne en schoon drinkwater. De aandacht gaat nu uit naar de ontwikkeling van medische posten met gekwalificeerd personeel, naar werkprojecten voor herstelwerkzaamheden en naar hulp voor boeren om hun vroegere bestaan weer op te bouwen. ICCO & Kerk in Actie verlenen hulp via lokale partnerorganisaties.

Paula van Cuilenburg is eindredacteur van Vandaar.



▲ KHAISTA KHAN EN ZIJN ZOON REPAREREN HUN HUIS

➤ De mensen in Pakistan hebben uw hulp nog steeds nodig. U kunt hen steunen door een bijdrage over te maken op rekening 456 van Kerk in Actie o.v.v. wederopbouw Pakistan. U kunt ook de lokale organisatie SSEWA-PAK en daarmee de wederopbouw en plattelandsontwikkeling in de provincie Sindh steunen. Vermeldt u dan het projectnummer W 004511.

Dit artikel is mede gebaseerd op teksten van Donna Fernandes, Chris Herlinger en Salman Rashid (Church World Service – Pakistan/Afghanistan, ACTAlliance).

POLL

Op de sinds 1 september jl. vernieuwde website van Kerk in Actie is rechtsboven een poll te vinden: een kleine enquête. Bezoekers van de site kunnen aangeven met welke uitspraak zij het eens zijn. In september stelden we de vraag 'Wat vindt u van de nieuwe website van Kerk in Actie?' Ruim driehonderd mensen brachten hun stem uit: 41% vindt de nieuwe website een verbetering, 40% moet even wennen, 15% vindt de oude website beter en 4% heeft geen mening. We zijn nog steeds bezig om de website te verbeteren. U kunt uw mening ook geven via webredactie@kerkinactie.nl. Stemt u mee op de nieuwe poll?

LANDELIJKE ZENDINGS- DAG, 16 APRIL 2011

Na het succes van de landelijke zendingdag in april van dit jaar organiseert de afdeling Zending van Kerk in Actie komend jaar opnieuw zo'n dag. Het zal mogelijk zijn uitgezonden medewerkers die op verlof zijn en partners van kerken uit het Zuiden te ontmoeten. Verschillende medewerkers van Kerk in Actie zullen over hun werk vertellen. Zaterdag 16 april 2011 bent u van harte welkom met uw zwogroep of zendingscommissie, of als belangstellend kerklid. Nadere informatie: Marjon Boerman, tel.: (030) 880 18 47 of e-mail: Marjon.Boerman@ICCOenKerkinActie.nl.

MISSIE-ZENDINGS- KALENDER 2011

De Missie-Zendingskalender 2011, met als motto 'Reiken naar licht – Afrika danst het leven', is nog steeds te koop. De kalender heeft prachtige afbeeldingen, afkomstig van de Nigeriaanse kunstenaar Tony Nwachukwu. Door een kalender te kopen steunt u het werk van Kerk in Actie. De kalender kost € 8,-, wanneer u deze koopt bij de diaconie, zwo- of zendingscommissie in uw gemeente. De kalender is ook via de webwinkel van Kerk in Actie voor € 12,- (inclusief verzendkosten) te verkrijgen.

Jack van Ham Tevreden terugblik



Gelukkig zijn 'oude mannen' niet altijd boos en ik ben dan ook blij dat ik de gelegenheid heb om aan het einde van mijn loopbaan bij ICCO een column te schrijven voor *Vandaar*. Op 1 januari 2001 trad ik in dienst bij ICCO en 1 januari 2011, slechts één cijfertje anders, is het alweer voorbij.

Een periode van inspiratie, pech, geluk, hard werken en tevredenheid. En altijd het gevoel van zingeving. Betrokken bij mensen die in dit

leven niet zoveel kansen hebben gekregen, gepassioneerd over onrecht, werken aan gelijke waarden, samen met de mensen uit het Zuiden, en nieuwe wegen zoeken en vinden. Een rijkdom aan culturele, religieuze en politieke ontmoetingen en ervaringen. Van bruto verkrachte vrouwen in Congo tot discussies met de Palestijnse president. Van succes op inkomensverbetering van boeren in Bolivia, tot het falen van lobby voor een beter klimaat.

Maar er waren ook heftige reorganisaties, discussies met ambtenaren en politici over de unieke positie van het maatschappelijk middenveld voor ontwikkelingssamenwerking.

Het was een fantastische tijd waar ik dankbaar op terugkijk. Dankbaar voor de mogelijkheid fulltime mee te werken aan een rechtvaardiger wereld, een beetje meer compassie en een beetje meer zingeving. Hoewel de ambities vaak torenhoog zijn, in werkelijkheid is het verschil dat je kunt maken altijd te klein. Reden voor mij om vanaf het begin van mijn loopbaan bij ICCO toenadering te zoeken met de haast verloren gegane samenwerking met Kerk in Actie. Een samenwerking die ik om diverse redenen graag wilde. Religie is een factor van betekenis in negentig procent van de ontwikkelingslanden en je bent als ontwikkelingswerker verplicht daarvan kennis te hebben. Die kennis was zo dichtbij als we de wil zouden hebben samen te werken.

Bovendien moeten we er in ons werk altijd naar streven om het zo effectief mogelijk te doen en dat gaat meestal beter in samenwerking. Ondanks het feit dat in het begin de samenwerking moeizaam op gang kwam, mag deze nu een groot succes heten. De wil van Haaije Feenstra, algemeen directeur van de Protestantse Kerk in Nederland, en mijzelf om er een succes van te maken heeft de afgelopen jaren centraal gestaan. Er staat een goed samenwerkend geheel dat aan het buitenlandwerk extra impulsen heeft gegeven. Niet van nieuwe kolonisatie maar een van respect voor onze partners in het Zuiden, niet-gouvernementele organisaties en kerken. Daar hoort ook bij het stoppen van financiële steun als afspraken niet nagekomen zijn, of je nu kerk bent of ngo. Ultieme vriendschap is uiteindelijk ook het confronteren met de werkelijkheid. Dat hebben we te lang niet gedaan. PKN/Kerk in Actie: dank voor de samenwerking, het ga ons goed.

Jack van Ham is scheidend voorzitter Raad van Bestuur ICCO.

Overtuigd zoeken naar vrede met moslims

CHRISTEN – MOSLIM RELATIES IN AFRIKA IN GESPREK MET BRUGGENBOUWER JOHNSON MBILLAH

'Een imam huilde toen hij werd beledigd. En een bisschop stelde dat hij geen keus meer had, nu hij ook zijn andere wang had toegekeerd,' aldus dr. Johnson Mbillah over een conferentie in Nigeria met christelijke en islamitische vertegenwoordigers uit het Afrikaanse continent.



JOHNSON MBILLAH 

Tussen twee dienstreizen in, krijg ik hem dan toch te spreken: dr. Johnson Mbillah. Deze presbyteriaanse dominee, van Ghanese komaf, reist als algemeen adviseur van het *Programme for Christian-Muslim Relations in Africa* (PROCMURA) de hele wereld rond. Als we aan tafel aanschuiven in Nairobi, Kenia, is hij net terug van bijeenkomsten in Genève en Nigeria. Overmorgen vertrekt hij naar Canada. Hij vertelt hoe hij in gevoelige contexten partijen niet over elkaar, maar met elkaar laat praten.

De conferentie in Nigeria werd mede mogelijk gemaakt door Kerk in Actie. Wat kunt u zeggen over de Nederlandse interesse in PROCMURA?

'De *International Missionary Council* kwam in september 1958 in Oegstgeest bijeen om het thema 'de islam in Afrika' te bespreken. Vele zendingsorganisaties ontmoetten elkaar om een vraag van Afrikaanse kerken te beantwoorden over de omgang met de islam. De bijeenkomst leidde eerst tot het *Islam in Africa Project*. Later werd het PROCMURA genoemd. Je kunt zeggen dat in Nederland de wieg van PROCMURA staat. Ik kan vele namen van Nederlanders noemen die sindsdien geholpen hebben de organisatie groot te maken.'

Is er een strijd om de Afrikaanse ziel gaande tussen christenen en moslims?
'Het is zeker zo dat voor veel Afrikanen hun religie nauw samenhangt met het Afrikaan-zijn. Missionaire religies, zoals

christendom en islam, zien Afrika wellicht als de plaats waar je mensen kunt bekeren. In Afrika, ten zuiden van de Sahara, zijn het christendom en de islam de snelst groeiende religies. PROCMURA kiest voor een holistische benadering in haar relatie tot de islam. Politieke, sociaal-economische, culturele én religieuze zaken moeten in die relatie aan de orde komen.'

In april van dit jaar was u in Utrecht voor een bijeenkomst over de verhouding tussen missie en dialoog. U leidde ook een dienst in de Haagse Lukaskerk. Hoe heeft u die dienst ervaren?

'Ik was verrast dat er voor de dienst een moslimvoorganger aanwezig was. Hij vroeg de ouderlingen toestemming te mogen preken. Hij zou de mensen de ware religie (de islam dus) uitleggen. De ouderlingen namen zijn verzoek serieus en vroegen hem vriendelijk een andere keer terug te komen om verder te praten. Na de dienst praatten we over dit voorval. We spraken met elkaar het volgende af als deze moslimvoorganger terug zou komen: We zouden van hem willen weten of hij het gepast vindt om over de islam te preken in een zondagse eredienst, en hoe hij het zou vinden als een christelijke predikant op een vrijdag in zijn moskee zou voorgaan. Daarna zou er een bijeenkomst belegd worden tussen de Lukaskerk en de moskee om verdere onnodige confrontatie te voorkomen.'

In Nederland worden binnen kerkelijke gemeenten, maar ook daarbuiten, debatten gevoerd over de islam. Welk advies zou u geven?

'Als een niet-Nederlander kan ik alleen zeggen dat er vele uitdagingen liggen in de christelijke ontmoeting met moslims. Deze uitdagingen moeten we het hoofd bieden in de geest van liefde, vrede, goed nabuurschap en alles wat beschouwd wordt als de kern van het christelijk geloof. We kunnen als christenen van ons geloof getuigen en tegelijk naar een vreedzame samenleving streven. We moeten onze geloofsovertuiging niet wegstrepen voor een vreedzame relatie met moslims. Beide moeten samengaan.'

Willem Jansen werkt als uitgezonden medewerker in Kenia. Zie de Standplaats hiernaast.

➤ PROCMURA is een in 1959 opgerichte Afrikaanse christelijke organisatie die ernaar streeft de relatie tussen christenen en moslims in Afrika te verbeteren. Verschillende conferenties, die de afgelopen tijd in Afrika gehouden zijn, hebben als doel dat religieuze leiders zich sterk maken voor vredesopbouw in hun regio. U kunt het werk van PROCMURA steunen door een bijdrage over te maken op rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. projectnummer Z 015619.



Studio Arens / Kerk in Actie

Land: Kenia.

Hoofdstad: Nairobi.

Regeringsvorm: republiek.

Aantal inwoners: ruim 39 miljoen.

Religie: christendom 78%, islam 10%, inheemse religies en overig 12%.

Lesgeven in Kenia

In augustus 2009 zijn Willem Jansen en Heleen Joziasse uitgezonden naar Kenia. Ze vertellen over hun werk als docent aan de theologische faculteit van de St. Paul's University in Limuru.

ST. PAUL'S UNIVERSITY

Behalve de kou - we wonen op 2200 meter hoogte - is het een aangename en bijzondere ervaring om deel uit te maken van de staf van St. Paul's University. St. Paul's was aan het begin van de vorige eeuw een Bijbelschool voor anglicanen en werd langzamerhand een theologische school van oecumenische signatuur. Momenteel zijn er vijfenveertig kerkelijke denominaties vertegenwoordigd en steeds meer mensen van Afrikaanse onafhankelijke kerken en pinkstergemeenten vinden de weg naar Limuru. Sinds zes jaar is St. Paul's door de overheid erkend als christelijke universiteit, waar naast theologie ook andere studies worden aangeboden. Bestond de studentenpopulatie eerst uit dominees en kerkelijk werkers, nu zijn er ook veel jonge studenten die hier bijvoorbeeld commerciële economie of communicatiewetenschappen studeren. De universiteit is volop in beweging.

RELATIE CHRISTENEN EN MOSLIMS

Willem Jansen is als docent aangesteld in het programma *Islam and Christian-Muslim Relations* (ICMR). Een studie op masterniveau voor mensen die geïnteresseerd zijn in de islam en in de dialoog tussen moslims en christenen. Willem: 'De islam kent een lange geschiedenis in Kenia waar het merendeel van de moslims in de kustprovincies woont. Pas na de bomaanslagen van 1998 in Nairobi en Dar Essalam werd hun aanwezigheid opgemerkt en geproblematiseerd. Ook in Kenia heerst er angst voor een aan invloed winnende islam, gevoed door de recente politieke ontwikkelingen in de buurlanden (Somalië, Soedan). Kerken in Kenia zien extremistische vormen van de islam als een serieuze bedreiging die niet



bevorderlijk is voor een goede relatie. Doel van het programma is predikanten bewust te maken van de situatie, kennis over te dragen over de islam, te oefenen in de dialoog en zo de shalom-salam (vrede) dichterbij te brengen. De studenten komen niet alleen uit Kenia maar ook uit veel andere Afrikaanse landen. Het is tot nu toe de enige Engelstalige opleiding op universitair niveau.'

PERSPECTIEF VAN VROUWEN

Heleen Joziasse doceert Systematische Theologie. Daarnaast geeft ze samen met Keniaanse collega's les in de vakken 'Gender en theologie' en 'Afrikaanse theologie vanuit het perspectief van vrouwen'. Heleen: 'Het zijn leerzame avonturen want pas in gesprekken met studenten leer ik de context, de vragen en ideeën kennen. Mede dankzij steun van Kerk in Actie kunnen steeds meer vrouwen studeren. De positie van vrouwen en mannen is een hot item in kerk en samenleving. In de traditionele cultuur hadden vrouwen een ondergeschikte positie. In de moderne samen-

leving krijgen vrouwen steeds meer een leidinggevende positie, maar de kerk blijft traditioneel en beschouwt vrouwen als minder capabel dan mannen. Een aantal kerken, waaronder de *Reformed Churches*, weert vrouwen in het ambt, terwijl er meer dan dertig gekwalificeerde vrouwen deze kerk willen dienen en er een groot tekort is aan goed opgeleide voorgangers. Een scheve situatie, met name wanneer je bedenkt dat de meeste kerken voor meer dan zeventig procent uit vrouwen bestaan. In situaties van armoede en ziekte - Kenia kent zestien miljoen mensen die onder de armoedegrens leven, en zeven procent van de bevolking is geïnfecteerd met het hiv-virus - zijn vrouwen extra de dupe. Traditionele praktijken zoals polygamie en het overerven van weduwes maken vrouwen kwetsbaar voor seksueel overdraagbare ziekten. Dit alles komt uitgebreid aan de orde in de lessen en zorgt voor intensieve gesprekken en nieuwe inzichten. Niet zelden zeggen studenten, mannen en vrouwen, dat ze hun gemeente en ook hun eigen relatie met andere ogen bekijken en dat ze 'alles anders gaan doen'. Dat sterkt ons in ons werk.'

➤ Kerk in Actie steunt het werk van Willem Jansen en Heleen Joziasse aan de St. Paul's University. Ook u kunt dit doen door een bijdrage over te maken op rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. projectnummer Z 012557. Kerk in Actie steunt tevens beurzen voor vrouwelijke theologie studenten aan de St. Paul's University. Dit werk kunt u steunen via het projectnummer Z 009043.



Hoop voor kinderen in de knel

WWW.KERKINACTIE.NL/KINDERENINDEKNEL
ING 456

COLLECTE
KINDEREN
IN DE KNEL
KERST 2010



Kerk
in Actie



Protestantse
Kerk